

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:		Vychodí každú nedeľu.	Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14. Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝANSZKY.	
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Ubili jedného kňaza.

Pod týmto záhlavím doniesol časopis «Magyarorszag» článok, ktorý tu podávame skoro od slova do slova. Tento článok preto podávame našim ct. čitateľom, aby sa presvedčili, že aj časopis tej strany, ktorá bola počas pojednávania cirkevno-politických návrhov, rozhodne proti tým,

prijalo chýr o tomto. Nikto nadrží za pekné po-bitie sa Pichlera Olaya a Lepsényiho.

Kňazovi patrí úcta, čo sluhovi viery a cir-kve. K nemu sa uchádzame o útechu, on nás pomáha a podporuje v duševných potrebách, on nám je priateľom, otcom, podporou. Život jeho

Korunovanie kráľa dňa 8. júna r. 1867*

teraz po sankcionovaní zákonov týchto, rozhodne odsudzuje skutky ľudovej strany. Časopis «Magyarorszag» je časopisom Ugronovej stránky, ktorá bola viedla tuhý boj proti cirkevno-politickým návrhom, a ktorá je aj teraz najzatvrdilejším nepriateľom terajšej liberálnej vlády.

Článok zneje nasledovne:

Ubili jedného kňaza. Obecenstvo rozdielne

má nám byť, následkom jeho nezištnosti príkladom čistoty a cnosti.

A hľa, keď sa uchádzame ku kňazovi, aby sme obdržali od neho duševnú útechu: s tým nás prijme, že nás začne kapacitovať, hrešíť, potupovať preto, že sa nekoríme pred ním, lebo tvrdíme, že máme ohľadom krajinských záujmov inú politickú mienku. S kanclä nás preklína, deti

nám nepokrstí, zomrelých nám nepochová, ženy naše proti nám nahucká, preto že nesdielame jeho *politické presvedčenie* o spolkoch, o bursovej dani, o spoločnej banke, o vojsku a o všetkom, čo Ferdinand Zichy a Mikuláš Móric Eszterházy vymysleli proti civilnému manželstvu.

A vtedy príjdu chýry, že tu a tam boly služby Božie narušené.

A ideme po krajine. Rozbúrené politické náruživosti narušily spoločenský pokoj, obyvatelia obcí a miest, stoja si nepriateľsky oproti. Náruživé politické protivy rozdeľujú obecnosť a vidíme, že na kortešačnom pochode berú účasť zachrípnutí kňazia, ktorí kričiac a vyskakujúc tiahnu cez dediny alebo mestá: na kňazské rúcho nasadne prach, hlas navyknutý čítať sväté žalmy zachrípne od kortešského vykrikovania a pochod s krikom tiahne do fary, na mnohých miestach do kostola.

A už počuť aj to, že kde-tu hrešili na kňaza, že hádzali doňho blato a kamenie.

Ale politická náruživosť otrokom robí aj duše. Ten kňaz, ktorý už dávno zanechal oltár, aby miesto toho žeby Pánu Bohu prinášal obete, donášal každodenne obete na oltári politických náruživostí a nenávisti: ide-ide ďalej v svojej slepote na blúdnych cestách. Nehľadá viac na svoje vlastenecké povinnosti, nehľadá na históriu národa, nie na slávu a minulosť jeho, necíti viac úcty naproti zosnulým slavným predkom našim, v svojej slepote len to vidí, že ten mŕtvý volakedy aj také niečo chcel, čo on nedrží za dobré. Besnota a nenávisť robí ho divým a on sa vrhá na fríšny hrob mŕtvého a potupuje pamiatku najväčšieho syna národa.

A vtedy už to počujeme, že *ubili jedného kňaza*.

Dnes ešte len jedného, zajtra už možno viac. Lebo obecnosť sa nevrhá na Zichyovcov a Eszterházyovcov, veď tí nasledujú len svoje presvedčenie, títo sledujú svoju chybnú politiku *dolenými politickými prostriedkami*. Títo ani nespovedajú, ani nevysluhujú sviatosť oltáru, ani nepochovávajú, ani žiadne sviatosti neudelujú.

Lež vrhá sa na tých kňazov, ktorí nepovazujú kostoly za potechu a spoločné útočisko poskytujúce svätiny, ktorí miesto toho, aby boli našimi otcami, sú diví korteši, ktorí sa besne proti stavajú našmu vlasteneckému presvedčeniu, ktorí nohami šliapu národnú piete. Na týchto zúrivcov sa vrhne zdrave smýšľajúce publikum, aby ich spravilo neškodnými.

Ubitie Lepsényiho je veľmi smutné naučenie. Hľa nabili jedného kňaza, ktorý sa dostal do viru skaredých politických náruživostí, ktorý najdivokejšie kortešoval okolo po celej krajine, ktorý ohavným spôsobom pohanil pamiatku Kossutha.

Jeho kňazské rúcho zastihlo pohanenie, sám sa ale stal smiešnym.

Kto je vstave povedať, koľko osožil Lepsényi svojej cirkvi? A čo osožia jemu podobní predpojatí kňazia, ktorí sa stanú pouličnými kortešmi, ktorí rozbesnene každodenne rúcajú chrám krajinského a cirkevného pokoja?

Že vraj slúžia viere! Áno? Či vtedy viere preukazujú službu, keď veriacich odcudzujú od cirkvi? Keď rozpolčia tábor vlastnej cirkve? Či vtedy viere preukazujú službu, keď vo veriacich udusia úctu proti vlastným kňazom, keď zašpinia rúcho svoje blatom kortešovania a keď zabijú dôveru veriacich oproti jejich duševným vodcom.

Nie, nie pánovia, nikto väčšmi neškodil cirkvi, jako títo predpojatí kňazia. Dopúšťame, že ich streštenosť robí predpojatými, nedá sa ale vypočítať škoda, ktorú svojou zúrivosťou zapríčinia.

Veriaci, ktorí majú rozdielne politické náhľady, ktorí neprijali program ľudovej strany, natiskaný ich kňazmi, tiež sú len po istú hranicu trpezliví, a keď raz u nich vybuší, nemyslia viac nato, že čo sú podlžní cirkvi a kňazom, lež vezmú si zadostučinenie drze a násilím.

Neni to záujmom len štátu, lež v prvom rade záujmom cirkve, aby sa tieto pomery liečili. Šťastie, že je uhorské kňazstvo natolko vlastenecké, že sa medzi nimi najde málo nasledovateľov Lepsényiho. Nesmel by sa najšť ale ani jeden. Uhorské kňazstvo nech samo vylieči túto nehodu. Tá okolnosť, že niekto nemá rád civilné manželstvo, neni dostatočnou príčinou k tomu, aby z kostola spravil kortešský brloh. Uhorské kňazstvo má mať iba ten cieľ, aby boli tým, čím boli dosiaľ: vlasteneckí, nábožní, *celé stádo rovnako milujúci* opravdoví duchovní otcovia.

Ale ani obecnosť nesmie byť ľahostajná naproti týmto vyskytnuvším sa úkazom. V každej dedine, v každom meste, kde kňaz vystúpi proti náboženskému a spoločenskému pokoji, kde kňaz do kostola uvedie *náruživosť politického straníctva*, tam nech obecnosť vystúpi rázne, keď je potreba, náružive a nech prekazí túto neludskú prácu.

Medzi vyšším kňazstvom nenajde sa taký arcikňaz, ktorý by sa zaujal svoje postavenie a polozenie nadužívajúceho kňaza. Ba potrebné je, aby arcipastieri potrestali takého kňaza, ktorí robí rozdiel medzi veriacimi, ktorí používajú kancel k vedlajším cieľom. Prekazme náboženské rozbroje. Keď sme museli prežiť ubitie jedného kňaza, nedopusťme, aby to viedlo k naštrbeniu auktority cirkve. <

Takto píše «Magyarország», taký časopis, ktorý by ministerského predsedu baróna Bánffyho v lyžičke vody utopil. Z tohoto vidno, že či pria-

tel, či nepriateľ vlády, rozhodne odsudzuje škaredé a pre pokoj krajiny na najvyšš zkazonosné účinkovanie ľudovej strany. Dobrý vlastenec nemôže byť ľudákom. Dokážme milí rodáci, že sme dobrí vlastenci o odvrhneme sa od tej prekľatej ľudovej strany.

Slovo k rodákom.

Hlavná známka posledných rokov devätnásteho stoletia je tá, že teraz všade a vo všetkom panujú výstrednosti. — Teraz vidíme všade úplnú netečnosť, — alebo najvýstrednejšiu prehnanosť, prostrednej cesty svet nezná, — znať nechce.

Tisíce príkladov toho vidíme na každom poli verejného účinkovania, pri každom podujatí, v každom čine. V kvapke vody vidíme príval, v iskre požiar, vo vzdychu víchor. Z komára urobíme veľblúda; zo zrnka piesku obrovské vrchy. Nič nepomenujeme pravým menom, ale zväčšujeme, znásobňujeme, prehánáme všetko. Uprimnosti, priamosti, pravdy stráňime sa, a veriť? — Kým div, že málo čo veríme plnými ústami, veľkými slovami, hrmotnými frásami licitujeme v prehnanosťach jeden nad druhého a snažíme sa jeden druhého prevýšiť.

To je obraz pokračovania terajšej doby. Tomuto spôsobu podriaďujú sa strany politické, — spisba i celý verejný život. Kto sa nepodrobí, kto mierne, opravdove, nestrannne pokračuje, toho svet považuje za obmedzeného, preto veľká odvážlivosť je potrebná k tomu, aby kto proti prúdu plával a pridržal sa pravdy bez prehnanosťi a pohyboval sa v kruhu čistej skutočnosti.

My máme túto odhodlanosť; my nekričime, nepreháname, lež skromne podávame čitateľom svojim skromné pravdy bez každého okrášľovania, zväčšovania, nafukovania. — Malé je zrnko a z neho bude mohutný strom; chatrná je iskra a z nej povstáva veľký požiar; — i len jedno slovo pravdy môže byť základom, žriedlom veľkého víťazstva.

Naopak zväčšovania, prehánania, ponevác sú nie pravdivé, keď aj zbúria na okamih mysle, rozdráždia náruživosti, povzbudia snáď k činom: predsia ponevác len chatrnú čiastočku zadržia z toho, čo sľubujú, čo predpovedajú skôr-neskôr bývajú poznané čo klam a prechvat, a tak ich zastihne zaslúžené opovrhnutie.

Takéto výstredné a prehnané sú reči i skutky agitátorov národnostných. Kričia, lármujú mnohé desaťročia, a aké sú toho následky? — Národnosti sú pokojné; — ľud sa nedal zbúriť, a prehnané ponosy a žaloby ešte i v tom maličkom, v čom by snáď boli oprávnené pre nedostatočnú, neúplnú pravdivosť svoju: stratily ná-

roky na povšimnutie. Koľko daromnej práce vyšlo na vnivoč; koľko mohutných síl zodrlo sa v jalovom boji? prečo? — pre výstrednosť, pre prehánania. Borby národnostné tak, ako ich výstredníci vedú, sú neústavné, nezákonné; protiva sa tej zásade nášho štátu, našej ústavy, totižto: jednotnému štátu, jednotnému politickému národu. A toto je skutočnosť; kde sú tedy tie prehnané krivdy? Vaša vina, páni odbojní a natískajúci sa vodcovia pokojných národností, že nie je všetko tak, ako by malo a mohlo byť. Stúpte vy na zákonné stanovisko, a uspokojenie i blaho donesie vám i nám bratom vo vlasti, bratom v národe a spoluúdom spoločnej národnosti. Uhorsko nech vám je kolískou, domovom i hrobom a nehľadajte spásu za hranicami jeho. Čtíte si zákon, plňte ho ochotne a cele a on obráni, opevní, zabezpečí vás tak, ako my to veríme, skusujeme a uznávame. — Zahynú, zniknú tie nafúkané krivdy a bude nám, ako nám nebolo.

Takéto výstredné a prehnané sú reči a skutky ľudárov. Ešte prehnanejšie, lebo veď títo nič dobrého, nič šľachetného, nič statočného nenechajú na nikom a ničom, kto a čo je nie s nimi, ním podriaďené, podložené. Oni sú počiatok i koniec: ostatné všetko vina a hriech, a to ešte aký? Každé slovo prehnaná tisíceroznásobená hana, obžaloba, dráždivosť. Nešetria žiadnu auktoritu, žiadnu osobu, žiadnu vrchnosť, žiaden cit, ba ani len seba samých. Blatom pomlavy a upodziejovania hádžu na spolubratov v národe i cirkvy; osočujú vládu svoju, štát i zákony. Nespokojnosť vzbudzujú medzi občanstvom a semeno rozbrojov rozsievajú medzi pokojný ľud. A ako málo je v tom pravdy!

Veď ani my sme nie úplne blažení, ako to vôbec na svete ani byť nemôže; i my máme farchy, biedy; vystavení sme nehodám, škodám a mnohému zlému; ale tak utrápení, tak znivocení, tak potvorení predsa nie sme a nikdy nebudeme, ako to ľudári v besnote svojej roztrubujú. Prečo, načo? Snáď k prospechu štátu a národa? Či je možný úspech takýmto spôsobom? Veru nie!

Tí jednotlivci, ktorí sa dnes k ľudárstvu počítajú, bez malej výnimky, sú ľudia bez verejnej minulosti; prvý raz vystúpili na pole verejného účinkovania, mnohí možno s najlepšou vôľou, aby pomáhali štátu i národu. Ale či je to tá cesta, ktorá k cieľu vedie? Či je to tá činnosť, ktorá ovocie donáša? Bohužiaľ! nie! Vaša vina je to páni ľudári, že úspešná práca hlivie, počestnosť hynie, že mravy pustnú a rozbroje sa množia. Zášť rozsievate proti živým i mrtvým, nepomyšľiac, že vinnou vašou základy vlasti podrývate, a bratovraždu páchate v národe.

Tažká je osožná práca, pre mnohých tým ťažšia, lebo ona musí byť viac-menej ukrytá. Pracovníka často ani nespozorujú, tým menej ho odmenia: no on plnil povinnosť, odmenu má vo svojom povedomí. Prehnané vystupovanie do popredia tisne agitátorov; známymi ich urobí široko-ďaleko, ale práve tým snadnejšie a verejnejšie stihne ich súd. Príklad nám poskytuje ľudársky triumvirát: Zimándy, Zelenyák a Lepsényi.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Polstoročná pamiatka spojenia Sedmohradska s Uhorskom. Od nešťasnej moháčskej bitky, v ktorej Turci premohli naše voje, v Sedmohradsku panovali samostatné kniežatá a spravovali krajinu túto cele oddelene od Uhorska. Konečne prišiel rok 1848-my a tu každý Uhor cítil potrebu vzájomnosti a pod týmto dojmom 30-ho mája vypovedané bolo spojenie Sedmohradska s Uhorskom. Päťdesiatročná pamiatka tohoto spojenia bola v turíčny pondelok slávnostne zasvätená v Koložváre. Uhorskú vládu zastupoval na tejto slávnosti minister obchodu barón Dániel.

Vztýčenie zástav na verejné budovy. Minister vnútra vydal nariadenie, ktorým nakladá všetkým právomocnostiam, aby na verejné budovy v deň národných sviatkov vztýčené boli zástavy.

Nariadenie za národné sviatky označuje nasledujúce dni: deň Svätého Štefana, prvého kráľa uhorského, (20-ho augusta), deň sankcionovania zákonov z roku 1848-ho (11-ho apríla), ďalej deň narodenia kráľa, a konečne tie dni, ktoré zákonodársky sbor s pádu na pád označí za krajinské sviatky.

Otázne nariadenie do podrobnosti označuje, čo máme rozumieť pod verejnou budovou, asieť: pod verejnou budovou rozumejú sa budovy patriace štátu, právomocnosti, alebo obci, ktoré slúžia k cieľom administratívnym, súdobným, vyučovacím alebo verejno-hospodárskym, taktiež aj tie budovy, ktoré síce patria privátnym osobám, ale v ktorých sú umiestené hore udané ustanovizne, totižto administratívne vrchnosti, súdy, školy atď.

Lepsényi a ľudová strana. Ľudová strana vydržovala po tom shromáždení snemovne vyslancov, po jehož zakľčení vyslanci Olay a Pichler palicami ubili Lepsényiho, poradu. Čo bolo na tejto porade uzavreté, to nebolo uverejnené. Povráva sa avšak, že ľudoví vyslanci chcu začať silnú akciu, aby sa im dostalo zadostučinenie v parlamente za pohanenie Lepsényiho. Časopisy ľudovej strany pokarhanie Lepsényiho predstavujú v takom svetle, že je to boj proti cirkvi a kňazstvu.

Toto je veľmi chybné stanovisko, toto je jednoducho prekrúcanie holej čistej pravdy. Nikomu ani len

vo sne nezišlo na rozum začať boj proti katolíckej cirkvi a proti katolíckemu kňazstvu. Katolícke náboženstvo je u nás panujúcim a katolícke kňazstvo požíva zriedkave vysokú úctu. Hovoríme kňazstvo katolícke vo všeobecnosti, ktorého členovia sú zväčša vysoko vzdelaní ľudia, horlivo plniaci povinností svojho povolania, popri čom sú dobrí vlastenci. Najdú sa medzi katolíckym kňazstvom ale aj takí, ktorí veru ani z ďaleka nepoživajú úcty u veriacich. Medzi takýchto kňazov patrí aj páter Lepsényi. Lepsényi je všetko iné, len nie katolícky kňaz. On rediguje tri časopisy, je majiteľom hlavného skladu pre všetky konsumy, je vyslancom a P. Boh vie čo ešte všetko. Kedy že tedy môže plniť kňazské povinnosti?

Odhladnuc ale od všetkého tohoto, neodvislá strana rozhorčila sa preto, že Lepsényi čo redaktor „Magyar Néplapu“ sľuboval svojim čitateľom dielo Zimándyho zadarmo. Ubitie platilo redaktorovi a nie katolíckemu kňazovi lebo Lepsényi by bol dostal výprask, a možno ešte aj väčší, keby aj nebol kňazom.

Neodvislá strana chystá sa tuho proti akcii ľudovej strany, ktorou táto chce vymôcť od parlamentu zadostučinenie. Začiatkom budúceho týždňa budú tedy búrlivé zasadnutia.

Voličia letenejského okresu, ktorý Lepsényi na sneme zastupuje, držali valné shromáždenie, na ktorom vyslovili svoje poľutovanie nad tým, že ich na sneme Lepsényi zastupuje, rozhodli ďalej aj to, že zadajú k snemu prosbu, aby Lepsényiho vytvorili zo snemu.

Otázka kvóty. Uhorský kvóťový odbor vydržoval 23. minulého mesiaca zasadnutie, na ktorom pojednával návrh rakúskeho odboru, aby sa straniva otázky ústne vyjednávalo. Uhorský kvóťový odbor v svojej odpovedi prizvukoval, že ústne pojednávania síce nemajú smyslu, lebo rakúsky kvóťový odbor ani sa nepustil do rozberania toho základu, ktorý uhorský kvóťový odbor odporúčal cieľom ustálenia kvóty, predsa ale prijme ústne pojednávanie, aby sa nemohlo povedať, že uhorský odbor znemožnil dohodnutie. Kvóťové odbory budú sa okolo 10—12. júna radiť vo Viedni.

V záujme Rusínov. Práve v millenárny rok povstal medzi Rusínmi pohyb, že celé húfy vyvandrujú do Brazílie. K vyvandrovaniu pohlol ich tehďajší ich neblahý stav. Hneď vtedy bol sa utvoril výbor, ktorý si vytknul za úlohu napomoženie ubiedených Rusínov. Účinkovanie tohoto výboru, na jehož čele stál biskup Firezák, korunoval veľmi krásny výsledok. Tento výbor vyprostredkoval, že gróf Schönborn dal štátu do prenájmu vyše 12 tisíc jutár poľa, lúk a pasienok. Štát dal tieto zeme v malých parcelách do prenájmu jednotlivým rusínskym rodinám, vyviazal si však, že nikto nesmie brať do prenájmu z týchto zemí na špekuláciu.

Ďalej zaopatril v Ždenovskej doline bývajúcim 300 rodinám prácu pri tamejšej pile, kde dosiaľ pracovali talianski robotníci.

Vláda sa ale ešte ani s týmto výsledkom neupokojila, lež hľadá spôsob, jako by mohla Rusínov zachrá-

niť od úžery, ktorá ich aj dosiaľ privádzala na vniroč. Samo sebou sa rozumie, že dnes už viac nikto nepomýšľa na vyvandrovanie z pomedzi Rusínov.

Zasadnutie snemovne vyslancov. Vyslanci vydržovali v stredu 1. júna krátke zasadnutie, na ktorom finančný minister zadal návrh zákona o predĺžení platnosti zákona o dani od cukru a špiritusu.

Z Rakúska. Rakúska ríšska rada v stredu vydržovala po dlhšej prestávke prvé zasadnutie. Už aj z tohto zasadnutia možno na to zatvárať, že sa mysle rakúskych vyslancov ani najmenej neutíšili, následkom čoho nedá sa ani pomyslieť na to, žeby nastúpil pokoj.

Na tomto prvom zasadnutí vypukla hrmavica pre grácke udalosti. V Gráci totižto boli tiež vypukly nepokoje pre rečové nariadenie, ktoré bol vydal gróf Badeni. Pri utišení vzbury vojsko zastrelilo jedného robotníka. Na pohrab tohoto robotníka bolo išlo celé mesto na čele s mestskou radou. Po pohrebe vojenský čestný súd na zodpovednosť fahal tých rezervných officierov, ktorí boli na pohrabe a degradoval ich, lebo za demonstráciu považoval to, že boli na pohrabe zastreleného robotníka. Hneď na to bol bývalý minister Gleispach vymenovaný za predsedu štýrskej hlavnej súdnej stolice. Gráčania hnevali sa na toto vymenovanie, lebo aj Gleispach bol odobril Badeniho rečové nariadenie. Mestská rada zadala protest proti jeho vymenovaniu, taktiež aj proti degradovaniu rezervných officierov. Na protest odpovedala vláda tým, že rozpustila mestskú radu Grácu.

Z Talianska. Následkom nepokojov, ktoré boli posledne vypukly v Taliansku, vláda zaľakovala. Taliansky kráľ znovu vymenoval Rudiniho za ministerského predsedu, ktorý už aj zostavil novú vládu.

Španielsko-amerikánska vojna. O tejto vojne zase len nemáme čo písať. Morské lode sa dosiaľ nikde nestretly a tak ani bitku nezviedly.

Naše školstvo.

Priblížil sa ten čas, v ktorom po 8 alebo 10 mesačnej práci asi jeden million našich dietok opustí svojich voďcov, aby si trochu odpočinuly. Sme na konci školského roku. Slušné je teda, aby sme sa aj my o školách aspoň niekoľko slovami zmienili.

Keď naše terajšie školy porovnáme so školami tých časov, v ktorých sme my čo deti školu navštevovaly, nemožno žeby sme ohľadom pokročilosti nespozorovali rozdiel medzi nimi. Pokrok spatríme ako do počtu znakov, škôl a učiteľov, tak aj vo výsledku výučby a schopnosti učiteľov.

Miestnosti školské, ktoré sa na najviac miestach viac podobaly príbytkom pre zvieratá nežli pre ľudí, tak že už aj zovnútorne prezradzovaly svoje smutné položenie, tým viac ale vnútorne, dnes sú nahradené zväčša vznešenosti škôl a zdravotným požiadavkám zodpovedajúcimi budovami. Počet školu navštevujúcich dietok sa zdvojnásobil tak, že s obľubou pozeráme dnes na viac

nežli na jeden million školákov a 26 tisíc učiteľov. Učiteľia, z ktorých prv aspoň polovica boli rozliční remeselníci, dnes sú mužovia na stupni náležitej vzdelanosti a schopnosti stojaci. Štátne ústavy učiteľské s roka na rok sa rozmnožujú, kdežto náboženské ledva živoria popri týchto, nie súc zaopatrené ani zodpovedajúcim počtom učebár, ani kurzov (ročníkov).

Platy učiteľské sú tiež postupne sriadené natoľko, že každý učiteľ môže po 25 rokoch služby najmenej 650-zlatový plat požívať. Najlepším dôkazom tohoto je práve teraz do života vstúpajúci o päťročnej učiteľskej povýške znejúci zákon. Že je pri takomto položení veci aj výsledok vo výučbe o mnoho skvelejší, to nikto nemôže tajiť.

Bohužiaľ, ale ešte aj teraz sa nachádzajú jednotlivé obce, ktoré radšej nechajú jak školu tak aj učiteľa biedu trpeť, nežli aby sa utiekali o štátnu podporu. Pýtam sa ťa, ctentý čitateľu, kedy by sme sa boli dožili, žeby sme naše školy boli v takom položení videli, v jakom sú ony teraz, keď by štát cestou vysokej vlády nebol na to doľahol, aby nielen štátne ale aj cirkevné školy do poriadku sa privádzaly? Anadž o sto rokov alebo aj nikdy. A preto sláva jak vysokej vláde, tak aj nášmu hodnému učiteľstvu!

Lúžnan.

DOPISY.

Z Turca, 28. mája roku 1898.

Veľactený Pán Redaktor!

Beriem pero do ruky, aby opísal tú slávnosť našej stolice, jaká sa odbyvala z príležitosti inštalácie nášho nového fíšpána Dordža Justha mladšieho.

Jako už známo, dosavadný fíšpán našej stolice turčianskej Koloman Justh na jeho vlastnú žiadosť bol jeho veličenstvom kráľom z tejto hodnosti prepustený a za jeho zásluhy rytierskym krížom rádu Leopolda vyznačený. Na jeho miesto vymenovaný je za fíšpána našej stolice mladší syn odstúpiťšieho Dordž Justh ml., býv. vyslanec mošovsko-zniovského okresu a my, prijímúce toto vymenovanie s veľkou radosťou, s peknými slávnosťami inštalovali sme ho dňa 24. mája.

Nový fíšpán náš dorazil ku tejto slávnosti deň pred inštaláciou na peknej štvorke zo svojho panstva pravianskeho do Turč. Sv. Martina, kde ho v stoličnom dome uvítalo úradníctvo. Na druhý deň rano o 10. hodine slávnosť inštalácia začala sa službami Božími v katolíckom chráme martinskom. Do kostola prišiel nový fíšpán sprevádzaný podžupanom Kolomanom Beniczky a vysokými hosťami, ktorí došli ku inštalácii. Prítomní boli zo zvolenskej stolice: fíšpán barón Ján Radvánszky, Jul. Weiss, hlavný notár, Jul. Csesznák mešťanosta bystrický, Alex. Ujhelčí hlavný slúžny, Dionýs Tihányi statkár, Mik. Osztracuzky a Juraj Radvánszky kraj vyslanci. Z Kremnice došli kraj. vyslanci A. Anon a mešťanosta Jozef Chabada. Ďalej prítomní boli Štefan Rakovszky predseda hlav. účtovnej stolice z Budapešte, dr. Anton Lehotzky a Franc Justh, kraj. vyslanci turčiansky, Adam Beniczky statkár, Koloman Justh dosavadný fíšpán a mnohí iní hostia a prespolné obecnstvo.

Po službách Božích, ktoré odbavoval hlavný dekan Karol Szofa a pri ktorých spievaly dievčence tunajšej meštanskej školy v sprievode hudby na organe direktora škôl Ignáca Bóltisa obecnosť shromáždila sa vo veľkej sieni stoličného domu.

Slávnostné shromáždenie stolice zahájil tu podžupan Koloman Beniczky, ktorý oznámiač zmenu na fõispánskom stolci navrhol, aby sa stolica v prípise rozlíčila s dosavadným svojím fõispánom, ktorý za 12 rokov otcovsky spravoval stolicu. Návrh bol jednoducho prijatý a potom šla deputácia: Šimon Bulyovszky st., gróf Koloman Nyáry, Tiv. Zorkoczy, dr. Adolf Lax, Attila Ujhelyi a Stefan Rakovszky pre nového fõispána.

Keď nový fõispán vstúpil do stoličnej dvorany, prítomní vypukli v búrlivé eljenovanie. Keď oduševnené eljenovanie utíchlo, podžupan Beniczky v peknej reči vital nového fõispána, na čo tento složil úradnú prisahu. Po prisahu nový fõispán povedal svoju inštalacnú reč, v ktorej vzdajúc vďaka panovníkovi a vláde za svoje vymenovanie, vyslovil svoju snahu nasledovať svojich slávnych predchodcov: barónov Révayovcov, baróna An-Radvánszkeho, Dorđa Justha st. a svojho otca Kolomana Justha. Ďakoval za dôveru obecnosť stolice prívukujúce vzájomné uctenie si politického presvedčenia, pokiaľ tože nepresahuje medze zákona a ústavy. Sľuboval prisny ale spravodlivý dozor nad správou stolice a napomáhanie všetkých šľachetných snáh, ktoré smerujú k dobru a blahobytu jak stolice tak i vlasti. Svoju reč skončil: Nech žije kráľ! Nech žije vlasť a v nej táto šľachetná stolica!

Po utíchnutí eljenovania, ktoré často pretrhlo fõispána v rečení, povstal katolícky tarár martinský Emil Cserei a v peknej reči v mene obecnosť turčianskej stolice pozdravil a uvítal nového nadžupana. Vyzdvihujúce jeho dobré vlastnosti a súcosť na fõispánsky stolec poukázal na címer rodiny Justhovskej, na ktorom lev drží kytku z ruží. Lev je kráľom zvierat ruža kráľovnou kvetinu. Tamten je znakom sily, moci, hodnosti, táto je symbolom lásky a nežnosti. Chladne prevádzat moc bez lásky, silu dať pocítiť slabému: nenie cnosťou, nenie ani zásluhou a nevedie k cieľu. Ale silu a moc spojiť s láskou a nežnosťou: to je zásluha, to je cnosť a vedie k cieľu. Rečník vyslovil svoje presvedčenie, že nový fõispán bude prevádzat svoju moc dľa symbolického významu svojho rodinného címeru a k jeho snahám prosil Božie požehnanie.

Po reči prijatej s veľkou obľubou a pochvalou navrhnutu všetky reči zvečniť v zápisnici a potom fõispán dakujúce prítomným za súčastnenie sa, slávnostné shromáždenie zakľúčil.

Po shromáždení nasledovalo prijímanie deputácií. U fõispána bola na poklone deputácia stoličných úradníkov, deputácia zvolenská a kremnická, kňazstvo, deputácia úradníctva okr. súdu, štát. úradníctva, deputácia professorského sboru štát. škôl, notárskeho spolku, deputácia mesta Turč. Sv. Martina, Mošoviec, Kláštora pod Zniovom a mnohé iné deputácie.

Nového fõispána telegrafické pozdravili minister vnútra Perczel, štátny sekretár Latkoczy a mnohí krajskí vyslanci.

Po poludní o 2. hod. v dvorane štátnej školy bola hostina, na ktorej bralo účasť 188 osôb. Tu odzneli veľké pripitky na jeho veličnosť kráľa, nového fõispána, na Justhovsku rodinu, na prítomných hostov, na podžupana, na obecnosť stolice atď.

Večer bola tanečná zábava v dvorane stoličného domu, kde panova a veľmi dobrá nálada, ktorá ale došla najvyššieho stupňa vtedy, keď si náš bývalý

starký fõispán s takou chuťou zatancoval ako jeho mladí synovia.

Novému fõispánovi prajeme zdravia sily aby svoje šľachetné úmysly v prospech našej stolice zdarne previedol a odstúpiť siemu jeho pánu otcovi vyslovujeme svoje veľké vďaky za jeho otcovské starosti, ktoré prechovával naproti nám behom dlhých rokov, zároveň vinnujúce, aby ešte dlhé roky v dobrom zdraví mohol pohliadať na šľachetné účinkovanie svojho syna-fõispána. Daj Bože, aby tak bolo.

Dolnoturčan.

Orava, dňa 26. mája 1898.

Otený Pán Redaktor!

Chýr o tých podlosťach, ktoré spáchal prvý bývalý ablegát ľudový Zelenyák a jemu podobný Zimándy — oba to bohužiaľ katolícki kňazia — že tak špatne pohanili pamiatku veľkého syna Uhorska Ludvika Kossutha, vzbudil veľké zhrozenie aj v našej stolici. U nás žijú ešte mnohí starci, ktorí brali účasť v boji za slobodu Uhorska a títo hlboko si ctia pamiatku Ludvika Kossutha.

Títo starci nielen svoje dietky, ale aj svojich vnukov obznámili s týmto pamätným menom. Nenie divu že sa nad pohanením jeho pamiatky veľmi zarazili a opovrhli tými obidvoma kňazmi.

Čo ale väčšmi pobúrilo mysle naše, to je skutok vyslanca Lepsényiho, že túto knihu chcel cestou svojich novín rozširovať.

Ale sme už aj uspokojení, lebo za tento ohavný a špatný skutok veľmi chytrý dostal aj zaslúžený trest. Práve tak jako aj Cvinček v Novom Meste!

Ejhľa, štyria chýrni mužovia, o ktorých celá krajina tak mnoho hovorí! Gratulujeme ľudovej strane ku tak chýrnym mužom, ktorých remeslom je — miesto osožnej práce — hanobenie mrtvých.

Však kňazia sami učia, že o mrtvých, keď dobre nie, teda nič netreba spomínať.

Dávno som ja to predpovedal, že ľudová strana vezme chytrý a špatný koniec. Už sa začal s Lepsényim a pôjde to postupne. A ľudová strana ešte hovorí, že Zelenyák nenie ľudár? Teda ani Cvinček, ani Zimándy, ani Lepsényi? No, no! keď by to len mal kto uveriť!

Dňa 28. mája šiel som cestou cez Malý Bysterec a musel som niektoré stroje pre železničiarov nechať. Zišiel som pod cestu k robotníkom, ktorí si varili večeru; boli to bratia Maďari a jeden z nich páčil po karte noviny „Magyar Néplap.“ Pýtam sa ho, že zkaď tie noviny dostal? Že mu to vraj poslali ten ohyzdný oznam Lepsényiho prečítať. No, keď by tak ten Lepsényi bol tam býval prítomný, tí Maďari by ho boli do rieky Oravy hodili, tak boli preto naňho napálení. Konečne dodal jeden z nich: „ezt csak pap teheti“ (to len kňaz môže urobiť)!

A skutočne všetci sú i kňazia. Hroznejšie kobyľky nemôžu prísť jako ľudáci! Boh nás uchovaj od Zelenyákov, Zimándych, Cvinčekov a Lepsényich!

S úctou

Furman.

Gajdel (nitr. st.), dňa 30. mája.

Veľactená Redakcia!

S pozornosťou čítam „Opravdového Kresťana.“ každý dopis a každý článok, tak som čítal aj vyzvanie redakcie, aby sme dopisovali doňho. Následkom tohoto vyzvania aj ja posielam tu týchto pár riadkov s tou prosbou, aby ich čtená redakcia ráčila uverejniť.

Našu obec zastihlo 24. mája veľké nešťastie, nevie sa jako z jednej zamknutej pajty vypukol oheň, ktorému 18 domov, katolícky kostol a mnoho gazdovských stavísk padlo v obeť.

Počas ohňa zúrila veľký vetor a tak od veľkej teploty chytila sa veža asi na 150 metrov od ohňa vzdialená, a tak za pár minút domy v blízkosti boly všetky v ohni. Bol to veľký oheň, keby neboli prišli z našich susedných obcí ohňohasičia, bolo by omnoho viac zohorelo. Za poskytnutú pomoc sme im veľkou vďakou zaviazaní; najväčšiu vďaku sme ale nemecko-pravňanským ohňohasičom podľžní, ktorí ani svoj život nešanovali ale s celou námahou pracovali. Život ľudský nepadol v obeť, ale len málo chybovalo, že jedno dieťa nezohorelo, pán podnotár ho už len z horiaceho domu vyniesol.

Mnohí utrpeli veľkú škodu, lebo neboli všetci assekurovaní. Aj z tejto nehody vidno, žeby sa každý mal dať poisťiť, žeby tak aspoň kofkú-toľkú vynáhradu dostal.

Čo sa úrod týka, všetko sa pekne ukazuje, aj sena bude mnoho, len raže nám od veľkých dažďov pohahly, a už nám iste slabo sypať budú.

Náš chotár je inak vrchovatý a nie veľmi úrodný, lebo sa ani pre obec dostatočné množstvo zbožia neurodí, ľudia musia zbožie kupovať. Náš ľud chodí do Budapešte na roboty, kde si pekne peniaze zarobí, ale pri tom náš ľud nenie gazdovlivý a sa tiež tej ohavnej pálenke odáva, tak že to čo zarobí, z väčšej čiastky krémári do ruky dostanú.

Zatváram s tou úprimnou prosbou mojich pár riadkov, žeby nás Všemohúci Pán Boh naďalej od nehôd zachránil.

S úctou

Georg Czibulka, piliarsky majster.

Zázrivá, dňa 25. mája. 1898.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Keď tieto riadky píšem, musím i to sdeliť, že jesto u nás niekoľko gazdov, ktorí sú ešte nie hotoví s jarnou prácou. U nás ozimných siatin nieto, o stave týchto ani nepíšem; jariny sú ale veľmi pekné. Časy máme veľmi dobré, často poprechuje a poverie je ľahodné, nuž preto aj rastliny sa bujne vyvinujú.

Včera okolo 6. hodiny popoludní prišiel strašný kamenec, ktorý v priasadách narobil mnoho škody; spadnul prudký dažď, ktorý miestami tiež posmýval ešte nezakorenenu zeleninu. Mesiac máj máme studený a daždivý, čo je na zmáhanie sa plodín veľmi prajné, a škodlivá chrobač sa tiež veľmi nerozmnoží.

Dňa 23. mája jeden cudzí robotník pri tunajšej parnej pile, na ceste napadnul jedného gazdu — s ktorým sa už predtým v hostinci bol podohadoval — a nožom ho tak dopichal, že mu lekár musel rany pozasívať. Robotníka žandári lapili a odviekli do žalára dolno-kubínskeho.

Ešte pred vyslaneckou voľbou roku 1896. počas tých nepokojov, ktoré u nás ľudová strana zvädzala, jeden burič, menom Ondrej Fedor búril proti okresnému notárovi, aby ho ženy napadly kameňami. No trest zaslužený ho neminul, lebo minulý týždeň dostal výrok od kr. kúrie, ktorá ho posúdila na dva mesiace do areštu a 20 zl. pokuty. Kofki sú u nás, čo v slepom fanatizme a vzteklosti hlúpe; použili urážlivých výrazov, aby zaslužili podobný trest; no ale veď ľudová strana sama trestá, jak u nás, tak všade.

Bárs mi v bok bývame medzi vrchami, bohužiaľ ale mnoho takého sa udáva u nás, o čom v zkazených

veľkých mestách ani neslychajú. Pán Boh dost navštevuje ľud biedou, ale ľud sa zato nenapráva.

V našej obci panuje veľmi divý kašeľ, a bere aj dost hojné obeť zpomedi dietok.

Pred dvoma týždňami idúc od lekára, v ceste zomrela jedna žena na miserere.

S úctou

Fr. Zeus Ludomil.

Nová Lehota, nitr. stolica.

Blahorodý Pán Redaktor!

Prosím ráčte týchto pár riadkov v tomto obľúbenom časopise uverejniť.

Od prvopočiatku čítam nášho milého „Opravdového Kresťana“, ale dosiaľ som sa nedočítal zprávy z nášho vidieku. Beriem ja pero do ruky a pár riadkami podám zprávu o nás.

My sme väčším dielom roľníci, náš chotár je veľmi vrchovatý a hórnatý, stredno úrodný. Naše zeme sú väčším dielom štrkoviny, pritom všetkom ale, ktorý roľník si poriadne obrába svoje role, ten aj dostane slušnú úrodu, dobrotivý Pán Boh odplatí prácu jeho. Roľníci sú usilovní ľudia, najdu sa aj takí síce, ktorí celý deň presedia v kréme a zarobený groš cez gágor preženú, títo ale ani ničoho nemajú.

Tohoročné úrody vyzerajú posiaľ obstojne. Raže máme pekne, jačmene, ktoré boly zavčasu vysiate, tiež sú pekne, žito (pšenicu) sejeme len jarnú, aj to len teraz schodí, zemiaky ešte len teraz sadia. Ovocné stromy pekne zakvitly, či ale budeme mať aj ovocie, to teraz ešte nemožno povedať. Trávy na lúkach sú obstojné.

Včely len pomaly napredujú, lebo máme mnoho dažďov a lejakov, ktoré po poliach mnoho škody zapríčinily; pre tieto lejaky, ktoré vymýjajú kvety, včelky nemajú kde sbierať med.

Časy máme veľmi nestále, keď je 2—3 dni pekne, 4—5 dní potom prší a mrholí. Toto je ale ešte všetko dobre, len aby nás dobrotivý Pán Boh chránil od búrok a iných prírodných pohrôm. Zbožie je v cene, lenže u nás málokto ma čo na predaj a tiež aj málokto kupuje, z čiastky aj preto, že je od nás veľmi ťažký vývoz, ale ešte ťažší prívoz.

Budúcene viac. S Bohom.

Ch. J.

BESEDNICA.

Záhadná dedinská náhoda.

— Gleb Uspensky. —

(Dokončenie.)

III.

Každý dedinský obyvateľ zo svojho rodinného života zakúsil a stále zakusuje nejaký nevysvetliteľný, nepochopiteľný žiaľ: nejaké brozné duševné strádanie drtiace človeka na veky, ktoré ani vyplakať není možno.

Kuznecov, o ktorom včelár rozprával nebol roľník, bol to dedinský kupec, obchodník; ale historia jeho niesla na sebe všetky príznaky dedinského rodinného nešťastia, v ktorom bolo zahrnuté všetko: rany, slzy, modrý chrbát, bo tak zalúbilo sa to Bohu.

Len pred nedávnom, vracajúc sa zo stanice železničnej dráhy, potkal som staríka-sedliaka, ktorý viezol z mesta svoju pokrevnú — šialenú dečru. Hľadela, ale

nič nehovorila a nič nechápala, sama ani nerobiac iného pohybu; stariec strýc musel jej sám utierať nos, sám ju posadzovať tak, aby nespádla, sám jej zapínať kabátik.

— Co je to? Od čoho?

— Boh to vie! Razom sa to stalo v noci!

Starík ju viezol domov z blázinca, kde ju tiež bili — „chrbát samá modrina“... Ale on sám ako ju bude liečiť? Kto krem vyslúžilého vojaka ponúkne mu svoju službu s remeňom a opratou?

Obzvlášť z tejto strany zajímala ma historia Kuznecova. Nemálo som sa zadivil i nad tou okolnosťou, že Kuznecov, ktorého som znal, naprosto nebol podobný tomu, o ktorom vyprával včelár. Bol to, jako sa mi zdalo, človek dobrý, ba jako by sa bol snažil byť dobrým.

A tento dobrý človek mohol priviesť k šialenstvu svoju milú ženu, mohol sa biť a piť, zle žiť ba i do väzenia prísť. Tu bolo to tajemstvo a to tajemstvo dedinské. Rozhodol som, že všetko dôkladne vyzviem, v čom bola vec.

Nebudem vyprávať jaké námahy ma to stálo, aby primal Kuznecova ku rozpevedaniu jeho rodinného nešťastia; dosť na tom, že mi to všetko rozpevedal. Podám to čitateľovi len v podstatných rysoch, lebo všetky podrobnosti vylíčiť neni možno.

„Dovoľte!“ hovoril mi Kuznecov, „mal som ju rád a i dnes horím láskou za ňou, tak že vám to ani vypovedať nemôžem. Veď bola, zkrátka rečeno, ako anjel krásna. V práci bola šikovná, obratná, dokonalá. V konaní laskavá, milá a spanilá a že sme sa mali radi o tom utvrdzovali sme sa bozkami. Sám Pánu Bohu nám určil, že budeme svoji. Naši rodičia jak môj tak i otec Miločkyn — tak sa totiž menovala moja žena, — žili tu od dávna a boli dobrí priatelia. Oba vdovci od mladých rokov. Mój nebohý otec, dodám ešte, sláva mu nebeská, bol starodávny dedinský kupec, taraz takých niet. Teraz prišli do zvyku lakomi India, ale po takých, jaký bol môj otec, niet ani pamiatky. Otec môj bol tichý, žil na jednom mieste a viedol obchod len s obilím tak, že i sám mal ošoh, i iným ho doprial. Jedným slovom žil poctive a svedomite konal všetko, pamätujúc na Boha. Otec Miločky Jurák nás navštevoval a môj otec jeho a tak sa stalo, že raz bola Miločka u nás, raz ja u nich.

Za útlej mladosti počúvali sme od svojich rodičov, že keď dorastieme, budeme svoji. Ja som tiež nebol zlý: jediný syn a k tomu nie žobrák; všetcia vedeli a otec môj netajil, že má všetkého dosť a jedon raz podotknul, že v prípade svatby oddá mi celý svoj obchod a on strávi sklonok svojho života v pokoji. A otec Jurák tiež nebol chudobný. My mladi, ako som už riekol, mali sme sa radi a tak čakali sme už túžobne na seba.

Vystrojili nám svatbu, milý pane, v najkrajší čas; jej bolo na osemnásť rok a mne došiel jedenadvadsiaty. Mój otec ebeel síce aby sme so svatbou trochu čakali; ja síce bol som nasmelý proti tomu niččo namietnuť, ale Miločka ma do tých čias popudzovala, aby len žiadal čím skoršie svolenie k sobášu. Že sa to stalo, príčina toho leží v tom, že môj otec začal choravieť a náhle rozhodol oddať mi obchod. „Žite si“ riekol, „jako vám lubo... A zaveďte si obchod dľa svojho vkusu...“

A teraz nastaly pre nás slasti, ctený pane, jaké sotva možno si predstaviť. Vyšli sme si na svatobnú cestu, ponavštevovali sme pekné mestá a navrátiac sa domov, žili sme blažene, vyjúc hniezdo pre naše deti.

A z počiatku viedlo sa nám dobre; obchod bol hotový, dom sme mali, a konečne ku našej najväčšej radosti narodila sa nám dcérka. A jaké to bolo dieťa!

Kuznecov cheel pokračovať v reči, ale ho zaliali slzy a horko zaplakal.

Keď si vydýchol pokračoval:

Neviem rozpevedať, ako sme to dieťa všetci mali radi, ja, Miločka i starík-otec. Všetcia bdeli sme nad ním, aby ani len zlý vetor naň nefúkol.

Zrazu, stihlo nás nešťastie... Raz sedel starý otec s malou Olginkou na prahu a kolísal ju na kolenách; my sa dívame a tu zrazu sa otec potočí jako by mal klesnúť. Priskočili sme k nemu, dieťaťko sme chytili a on klesol na zem bez seba. Zniesli sme ho do chyže, poslali pre lekára. Tento sa poďíval na neho a riekol: „Banky!“ A postavil mu ich päťatridsať, tak že mal celý chrbát posadený bankami. Ale nespomohlo už nič. Otec na druhý deň usnul v Pánu. Môžte si predstaviť ako sa nás dotkla táto neočakávaná ztrata otca nášho. Horké slzy roniac uložili sme ho do matky zeme a v hlbokom žiali navrátili sme sa z emitera domov.

Ale kalich utrpenia nebol ešte plný. Čo sa prihodilo? Jediné naše potešenie, malú Olinku schytily krčie, plakala, nariekala, kričala. Voláme rodinu, známych, behali sme ako šialení. Nič nepomáhalo a vnučka nasleduje svojho dedka v piaty deň do hrobu. Bol som ako omráčený alebo šialený. Chodil som sem-tam a ani so svojou ženou nechcelo sa mi hovoriť. Ľudia postávali na ulici a povrávali si: „Kuznecov zblaznel, ani sa už nepodobá človeku.“ Žena ustavične nariekala a ja som ju obehodil, aby nemusel s ňou hovoriť. A čo by bol s ňou i hovoril. Ona nemala potešujúceho slova pre mňa a ja nemal pre ňu. V takomto strašnom položení nachádzali sme sa oba, keď prišiel ku mne jeden človek do obchodu. Bol to apatekár a keď ma videl za pultom zamysleného, pýta sa:

— Čo si tak zamyslený?

— Čo mám robiť — hovorím — vidím už, že sa Bohu tak zaľúbilo... a rozpevedal som ako zomrel otec a za ním dievčatko...

— No — hovorí lekárnik — s otcem to vec prirodzená, bol starý a pre dievčatko nemá čo nariekať. Bude druhé...

— Nerobte si žarty — odpovedám.

— Jaké žarty? Veď to tak býva.

— Ale veď my nevychováme dieťa.

— Preto že vám to jedno zomrelo, nenasleduje, že zomrú ostatné. Veď vari len viete prečo, na jakú chorobu zomrela vaša dcérka. A dali ste jej opateru? Kričala predsa?

— Kričala celý deň...

— A čo ste urobili keď kričala? Či ste sa len na ňu dívali a vzdychali?

Čo som mal odpovedať? Odpovedal som mu: „Veru, tak je!“

— No vidíš — vraví mi lekárnik — deti na svet priviesť viete, ale opatrovať ich neviete; neviete čo škodí a čo je ku prospechu... To i zvery tak opatrujú svoje malé...

Na svoju obranu povedal som mu to i ono, ale on mi všetko vykrútil:

— Ty len povedz — hovorí — či kričala tvoja dcérecčka?

— Kričala!

— Celý Boží deň?

— Tak je! — hovorím.

— A vy oba, rodičia, vychovávateľa, ste nevedeli: prečo, a začo kričí?

— Nie.

— Ani to ste nevedeli, kde ju bolí: v hlave, či v žalúdku, či v bokoch?

— Nie.

— No, tedy ste si ju sami umorili... A keď budete mať druhú, i tú umoríte?...

Tieto slová mi srdce szieraly

— Čo to? — hovorím, — priateľ drahý, mlč, nehovor!

— Ostaň si s Bohom, — odpovedal a doložil: — To hľa sú rodičia a potom takých si má človek ctíť. A odišiel.

— Tuším, že hodne bezohľadne so mnou zachodil a čo by ste mysleli? Ja som sa zamyslel nad tými slovami... Až tak som sa zamyslel, že som do mesta k lekárovi došiel a knižky som si vzal od neho k čítaniu. Uvážte sám, či bolo šťastnejšieho človeka nado mňa? Čo mi chýbalo? Všetko som mal a všetko som si nadobudol, tak sa mi aspoň zdalo. Celých dvadsať rokov som len dýchal Milkinu lásku; prežil som s ňou rok takého šťastia, jaké sa inému ani len vo snách nezjaví; vedel som, čo sú radosti rodinného života, jaké to šťastie byť otcom, a zrazu jedno za druhým dvoje nešťastí, potom holá púšť a poznanie vlastnej nevedomosti, že nevieme choré dieťa opatřit... Ale ja som ihneď všetko pochopil, po rozhovore s lekárnikom, že už podruhé nebudem s Milkou tak šťastný jako som bol pred nešťastím... Pred nešťastím som žil tak, jako keď vták poletuje, a teraz sa mi začalo vyjavovať, že už poletovať nebudem, zvedel som o našej nevedomosti... A čo je zovšetkého najbolestnejšie: v Milke krom ženy, krom peknej milej ženy... som už tiež — opravdu proti svojej vôli — spatril nevedomú dušu... Keď si predstavím, keď si vzpomienim, jako sme oba hlúpi, zabedneli trmácali a triasli v noci s dievčatom, v nádeji, že ju tak navrátíme k životu, pocítim k Milke čosi nepekného, to jest čosi, jako by ma škreglo... Myslím si často — keby aspoň pomyslela o tom, od čoho a jako zomrelo dieťa... Ale hľadela jako sa človek mučí a nepremyslí si to — mdlo bolo u nás rozhosteno...

Tesknou mi, pusto v duši bolo; bolo mi treba jako každému človeku, živého záujmu... Ale opäť s Milkou v teže láske ísť ďalej nebolo už pútavé, ponevác prvý lúč najhorúcejšej lásky skončil sa nesmyslom, duševnou mukou, vtisknul sa nám na čelo, priamo rečeno, znak hanby, že sme nevedeli dieťa opatřit. Pre toto sa moja láska pozdvihla, lež začal som milovať inú vec. Začal som pocítovať lásku ku knihe o opatere detí, ktorú mi daroval lekár... A uveríte-li, k slovám, k myšlienkam, ktoré mi začaly obiehať v hlave, začal som pocítovať k tej knihe lásku jako k Milke...

— A s Milkou, — otázal som sa Kuznecova — ste hovorili o svojom čítaní v knihe?

— Nie! — v tom je práve všetko nešťastie, že som s ňou neprehovoril... A prečo som s ňou neprehovoril? — preto že v mojej hlave sa všetko vírilo ale istého som nič nepremyslel... Všetko, o čom som od narodenia premýšľal, všetko sa mi začalo zdvíhať v hlave na raz... Rád by i bol mluvil, ale ničoho poriadneho som jej neriekol... Cítil som, že ju nedovediem primáť k tomu, aby pocítla záujem o čítanie toho, čo zaujalo mňa... Slovo som nemal, nevedel som, z ktorého konca začať, čoho sa chopiť... Nepochopí ma, myslel som si. Nebude ju to zaujímať... Zlobilo mňa i to, že ani sám som s myšlienkami nebol na číste; a predovšetkým príčinou bolo, jako vyprával som vám už, že po nešťastí mi bolo tak teskne a ťažko, že i Milky som sa jakosi začal stráňať, prečo i ona tiesnila a mlčky sa trápiła... Od tých dôb, čo sa vo mne udal zmienený prevrat, samotnému mi bolo ľahšie, ale Milke nie a k tomu som i videl, že sa Milka ani najmenej nesnaží zo-

taviť. Lúto je mi jej, ach jako, až k slzám, až ku krvavým slzám lúto... Keď, dá Boh, že sa zmení, urobím jej všetko, všetko jej zostavím po vôli i slovom — teraz medzi nami z cela iná reč bude... tak som myslel.

Lež vtedy, keď ma vábila každým dňom silnejšie a silnejšie opatera detí, nová, zaujímavá, plná rozumu, oh, či mi bolo poslúchať na príklad taký hovor: „Len počkaj, zas bude dieťaťko, zase ti bude dobre, všetko jako keď sotreš!“ — To hovorili Milke všetky jej príbuzné, všetky baby, čo ich len v dome bolo... Všetky hovorily, že je nezbytné zas treba dieťaťka, aby náš život opäť bol veselší. Čo tu mi bolo treba slyšať každú minútu: či som sedel u samovaru, či oddychoval na prahu, stále jediný hovor: „Bude dieťa! Ste s mužom mladí — čo je vám!... Jaká obtížná vec, pomyslel som si!“ A čo myslíte? Jedonraz slyším, Milka hovorí s jednou babou a riekne jej: „Až budem mať dieťa, vezmem ňu za kojnú.“ — Viete, ani potuchy nebolo, aby bolo dieťa, a už kojnú jednajú... Čo to má byť? Co je to? myslím si, že nepováži ani to, že my i druhé dečko umoríme pre nič a za nič?... Verte, až vzpurnosť jakási sa vo mne začala budiť. Zrovna jakoby sa bol nejaký nepriateľ medzi mnou a Milkou objavil... Odvrátim sa od nej... A jej zámysly nie sú mi nijak po vôli... Zájdem do sklepu s nejakou knihou, s miesta by ma ani šestero koní nevytiahlo... — „Choď piť čaj!“ volali ma. — No myslím si, znám ja vaše zámysly, nechcem. — „Poď obedovať!“ — Zase nechcem... Lebo tam vždy rozmlúvajú o budúcom dieťati... A začaly tiež tak nadhadzovať: „Čo je to za muž? To sa v dobrých rodinách nedovoľuje... Takýmto spôsobom... I začal som, poviem bez obalu, priamo zúrivosť pocítovať... A čo ešte? Raz, nepamätujem sa už, na čo som myslel a pohliadnem, Milka sama pristúpila ku mne... vzala ma za ramená a začne hovoriť, čo jej hovorily baby o jakejsi novej dojke... Sotva som pochopil jej slová, hneď to mnou šklblo v celom nátrhu. — „Prac sa preč odo mňa“... zkríkol som na ňu.

Od tejto minúty všetko sa zkalilo v dome...

Keby bol na nás niekto pohliadel, vtedy zbesilejších ľudí snáď než my na svete nebolo. A s Milkou čo sa stalo — rozum nevie pochopiť. — Milka sobrala sa na to k otcovi, otec potom ku mne s výčitkami pre príbuzné, pre stareny, pre starcov, — bol to skutočný sjazd, zemský snem... Milka plače a sťažuje si, a mne ani za krupej jej nenie ľúto... Teraz ja viem, čo ona nevedela, čo robila, jej tiež, vie Boh, čo sa mihalo v očiach... Ja však som vtedy už v úplné zúrenie upadol... Dovoľte, povážte, že som nechcel babským rečiam naslúchať, začali ma urážať: — „Čože ti nenie hanba! Ani Boha v tebe nenie, ani svedomia! A čo to je za poriadok?“ — Tak som to z rana do noci počul po dva dni za sebou. A tak zcela proste mňa začali nazývať „padúchom“. — „Jaký je to muž? To je“ — vraveli — „padúch padúchov!“

Čím ďalej, tým viac to šlo tak, zrazu otec Ivan si na mňa zakročil pástou: — „Čože ty, ty taký a onaký? čo?“... a nemlúviac zbytočného slova, bác mňa po uchu, bác po druhom... Bratranec to uslyšal, príletel, rozlobil sa — plesk! plesk! ma po tvári... No tu už som zo všetkých medzi vyšiel... Milka sa ma chcela zastat: „Nesiahajte naň, nesiahajte naň,“ volala ale u mňa už nebolo shovenia. „Sama si“ — hovorím — „zavarila túto hanbu, a teraz, chceš sa ukázať peknou. — Von!“ A chopil som sa skutkov! Čo sa vtedy dialo, rozum nepostihne! Tu pracovaly palice, páste i samovarom ma ktosi prasol po hlave, o čúsi tlamu — už sa nepamätujem — hodil som knihu a všetci boli sme v

krvi s napuchlými tvármi — viete, sám Boh vie čo všetko sa stalo!... A to všetko pred ľuďmi; sbehla sa celá dedina, vrava a plač zavznievaly. — „Plň manželský zákon!“ — volali. Chechot, hanba!...

V túže hodinu, po tomto boji, som vrazil priamo do krémy a od tej chvíle som začal piť... Slyším, že všetko oznámili sudcovi, všetko rozryli, všetci moji známi v blízkosti dostali sa pod dozor úradu; no, slovom, zhanobili ma ako len mohli... A tu som ja tiež začal nepekne žiť, a konečne ja dostal som sa až pred súd, a Miiku som k šialenstvu priviedol.“

Nechávam neopísané mnoho podrobností, týkajúcich sa choroby nebohej dedinskej ženy. Čo vytrpela táto obeť neočakávanej dedinskej „náhody!“... Vzpomínajúc si na celú tú históriu, s hrúzou vzpomente si na vypravovanie včelárovo a na hovor o liečení nemocnej.

— A Jako? Známa vec, palicou... keď nechce poslúchnuť rozumných rečí... Mne samému až ruky nabeľhly... Modrá bola celá od rán, až slza vytreskne... Vždy som ju opratou krotil...

Tu je strašná udalosť, jaké neraz narobia ľudské jazyky.

Pohrab arcikniežata Leopolda. Mrtvolu zosnulého arcikniežata Leopolda previezli večer dňa 27. mája do Viedne, do Hofburgu, kde rakev po opätovnom vysvätení uložili v dvornej kaplnke. Pohrab arcikniežata odbyval sa v sobotu dňa 28. mája popoludní o 4. hod. kedy položili rakvu zosnulého do panovníckej hrobky v chráme kapucínov. Pohrab odbavil sa dľa obvyklých dvorných pohravných ceremonií v prítomnosti kráľa a všetkých vo Viedni meškajúcich arcikniežat. Na pohrabe zastupoval nemeckého cisára nemecký princ Fridrich Heinrich. Uhorskú vládu zastúpili ministerský predseda Banffy a ministri barón Fejérváry a Wlassics.

Nový dozorca potisského ev. dištriktu. Miesto bývalého dozoru potisského dištriktu ev. cirkve a v., ktoré sa uprázdnilo odumretím Tomáša Péchyho, menovaný dištrikt zaplnil voľbou. Za nového inšpektora zvolený bol 325 hlasmi Arpád Szentiványi. Szentiványi už od rokov zdarne a obetovave účinkuje na cirkevnom poli a tak dištrikt s odusevnením prijal výsledok voľby.

Sirotám Barossovým. Výbor, ktorý mal v rukách sbierku na sochu bývalého ministra Barossa, teraz vydal počet so svojej činnosti. Dľa účtov na sochu Barossa sossbieralo sa všetkého spolu 95.545 zl. 42 krov. Táto summa s úrokami rozmnožila sa na 112.678 zl. 84 krov. Vydavky na sochu obnášajú 88.634 zl. 08 krov a tak zostáva vyše päťadvadsať tisíc zlatých zvyšku. Túto zvyšnú summu oddá výbor ako národný dar dvom sirotám Barossovým, o ktorých výchovu stará sa teraz kniežaprimas Vaszary.

100ročné jubiléum Rochusovej nemocnice. Dňa 28. mája bolo tomu práve 100 rokov, čo najväčšiu nemocnicu krajiny, Rochusov špitál vtedy ešte len v Pešti odovzdali svojmu peknému povolaniu. V kaplne sv. Rochusa z tejto príležitosti boli služby Božie, po ktorých bola najprv slovenská, potom ale nemecká a maďarská kázeň. — Teraz po sto rokoch má hlavné mesto už viac nemocníc, kde trpiace človečenstvo nachodí dobrú opateru v svojich telesných neľudoch.

V záujme malých gazdov. Zábrebská kapitula, ktorá má neďaleko Módošu desattisíc jutár obnášajúce panstvo, rozhodla, že od budúceho hospodárskeho roku toto panstvo nedá do prenájmu jednému človeku ako dosavď, lež ho podeli na malé parcely a za ľavnú cenu prepustí do úžitku okolitým poľným robotníkom a malým gazdom.

Pamiatka Valenta Balassu. Uh. ved. akademia upovedomila právomocnosť liptovskej stolice, že pamiatku povestného básnika Valenta Balassu chce zvečniť v jeho rodnej obci, v Hybiach pamätnou tabulou na tamojšom katolíckom chráme. Liptovská stolica s radosťou prijala tento chýr a právomocnosť jednohlasne rozhodla, že lanského roku vykopané zemské pozostatky básnika uloží dľa do peknej kovovej rakve a potom rakvu uložia do krypty kat. chramu v Hybiach. Na pohravné trovy stolica určila 500 zlatých.

Štyridsať robotníkov pod rumami. Dlhý rad nešťastí, ktoré zapríčinila trestuhodná ľahkomyselnosť a spozdilosť pri stavbách v Budapešti, opäť sa o jedno veľké nešťastie rozmnožil. Asiže dňa 1. júna srútilo sa lešenie práve stavaného domu na Margit-körúte a dasky a brvná zasypaly štyridsať robotníkov. Na miesto nešťastia hneď dostavili sa hasičia a dobrovoľní ochrancovia a spojenými silami pribrali sa k ratovaniu nešťastníkov. Zpod rumov vytiahli štyridsať robotníkov a robotníčiek s dolámanými ťdami, zmedzi ktorých jedna robotníčka menom Anna Špiha o krátky čas zomrela. Ostatných ťažko ranených odviezli do nemocnice a ľahšie ranených na ich byty. Jako z menoslovu ranených vidno, medzi ranenými sú i viacerí Slováci. Vrchnosť hneď zaviedla vyšetrovanie a zistilo sa, že lešenie nebolo správne postavené, lebo na jednom mieste v zdĺžke 10 metrov neboly dasky ničím podstavené. Palieri, proti ktorým zaviedli trestné pokračovanie, bránia sa tým, že im niekto jednu hradu z lešenia ukradol a tak ten zlodej že je príčinou nešťastia. — Jako počúvame, vláda chystá návrh zákona, ktorým sa ochráni život ťubohého robotníka pri stavbách.

Obete poverčivosti. Strašná nevedomosť ľudu vysvitá z toho prípadu, ktorý sa udal tieto dni vo vesprím-skej obci Nagy-Vázsony. V emiteri tejto obce leží pochovaný istý Franc Hummel, bývalý úradník jedného tamojšieho panstva rodom z Rakúska a jeho matka vymohla si povolenie od ministra vnútra, aby mohla dať mrtvolu vykopať a previesť do rodinnej krypty v jednej rakúskej obci. Chýr, že Hummera vykopú, ako blesk rozniesol sa po dedine a poverčivé obyvateľstvo sa následkom toho strašne vzbúrilo. Chlapi, ženy ba i deti pochytili cepy, sekery a tak ponáhľali sa na hrobitov, aby pekazili úmysel vrchnosti. Poverou zaslepený ľud totiž bol v tej bludnej mienke, že ak neprekazí vykopanie a prevezenie mrtvoly cez chotár, že ľadovec a iné živelné pohroby zničia mnohosľubnú úrodu obce a následkom tejto povery tak sa rozľútil, že odohnal hrobárov. Katol. kaplán, telegrafične privolovaný slúžny, ako i žandári chlácholili ľud, ale marne vysvetľoval ich vlastný kniaz, že to je len povera a blud, čoho sa obávajú, nič neosožilo, ba občania vo svojej zaslepenosti napadli knaza, tak že musel z dediny ujsť. Hlavný slúžny vtedy už vystúpil energične; ľud ale nechcel ustúpiť a útočil na žandárov a títo strelili. Jedon občan padol mŕtvý, mnohí však utrpeli povážlivé rany. Vzbúrenci sa rozprchli, ale o chvíľu zas boli v hustých tľupách a vybrázali sa, že všetkých pánov, ktorí chcjú vraj obec do nešťastia vrhnúť, pobijú. Stav bol povážlivý a slúžny prinútený bol jednu stotinu honvédov zavolať do obce — Mrtvolu potom za stráže vojska vykopal a odviezli.

Rakúsko-uhorská banka z príležitosti cisárskeho jubilea nášho panovníka na rozličné dobročinné ciele v Uhorsku obetuje asi 100.000 zlatých. Z tejto summy medzi iným dá banka na základinu nemocnice pre universitánov 10.000 zlatých.

Útok na jedného štátneho sekretára. Bélu Zahorayho kontrolóra pri cukrovári v Szerencsi pre častejšie priestupky po disciplinárnom vyšetrovaní prepustili z úradu. Úradu pozbavený Zahoray sa domnieval, že štátny sekretár vo finančnom ministerstve Béla Graenzenstein je príčinou jeho prepustenia a preto prijdúc do Budapešte blásil sa tu na výsluch k šátn. sekretárovi Graenzensteinovi. Keď Zahoray vnišiel ku sekretárovi, počal mu hneď trpké výčitky robiť, a potom neskôr tak sa rozpálil, že vrhol sa na štátneho sekretára a počal ho hrdúsiť. Napadnutý sekretár počal zápasit so zúfalcem a na krik vbehlí ostatní úradníci neškodným urobili útočníka, ktorého odvieďa polícia a posadila do vyšetrojúceho väzenia.

Nešťastie jedného lekára. Dra Pavla Lányi, lekára oravského panstva, stihlo smrteľné nešťastie. Mladý lekár konal nejakú menšiu operáciu, pri čom sa porezal na prste. Z porezania nastalo otrávenie krvi a nešťastný človek v krátkom čase skončil.

Gárdoša oslobodili. Kráľ. kúria vyniesla tieto dni výrok v trestnej pravote pre otrávenie svojej manželky obvineného merníka Ludvika Gárdoša. Kráľ. súdna stolica — ako známo — odsúdila ho na doživotný žalár kráľ. tabula ho však oslobodila a kráľ. kúria teraz potvrdila oslobodzujúci výrok kráľ. tabule a nariadila, aby Gárdoš pustený bol hneď na slobodu. Gárdoša pustili na to z väzenia, kam sa dostal pre strašnú obvinu. Počut, že jeho testiná podá žiadosť o obnovenie pravoty, ale z toho sotva čo bude, lebo nevie predniesť nové dokazy.

Usmrtila ho mastičkárka. I békésska obec Öcöd mala svoju mastičkárku istú Kardošovú tak ako mnohé naše obce, ku ktorej chorí uchádzali sa o radu a len keď ich ona ešte lepšie „pokazila“ šli ku lekárovi. Ku tejto mastičkárke prišiel nedávno na pľúca chorý Štefan Kerekeš. Táto sprostá žena položila už i tak málokrvnému, soslabnutému človekovi 37 pijavíc, ktoré potom dotiaľ ssaly úbohého Kerekeša, pokým pekne krásne nevypustil ducha. Až teraz presvedčili sa Öcsödčania, čo je to za vedomkyňa tá stará Kardošová, a boli by ju skoro zabili, keby nie vyšetrojúceho sudcu, ktorý ju ešte zavčasu skryl vo väzení, kde teraz čaká trest za svoje „liečenie“.

Zajímavé číslie. Dľa štatistického výkazu v Uhorsku v mesiaci apríli 5528 párov vstúpilo do manželstva, z tohto počtu pripadá na Budapešť 136 manželstiev. Zpomedi stolíc najviac manželstiev uzavrelo sa v stolici turčianskej, najmenej v marmarošskej. — V tom istom mesiaci narodilo sa v Uhorsku a Fiume 50.386 živých a 1086 mŕtvých detí. Zpomedi stolíc najviac detí narodilo sa v trencianskej stolici, najmenej vo Fogarasskej. — Úmrtnosť bola najväčšia za Tisou. Najviac ľudí zomrelo v Szilágyskej, najmenej v Tolnanskej. Boly i také obce, kde sa nenarodilo ani jedného dieťaťa, zomrelo ale tam 6—10 osôb. Tak na Vrčku v Turci nenarodilo sa ani jedno dieťa, zomrelo ale 11 osôb. — Na suchoty zomrelo v apríli 5994 osôb, z tohto pripadá na Budapešť 245. Najviac ľudí zomrelo na túto nemoc medzi Dunajom a Tisou, najmenej v horných stoliciach.

Majetok národov. Dľa štatistiky Spojené štáty severoamerické majú majetku 313 miliárdov, Anglicko 265 miliárdov a Francúzsko 225 miliárdov. Ďalší rad štátov je tento: Nemecko má 161, Rusko má 127, Ra-

kúsko-Uhorsko 82, Španielsko 63 a Itália 65 miliárdov. Majetok ostatných 11 štátov kolíše sa medzi 34 a 3 miliárdami. Razené zlato je síce v týchto číslach obsažené, ale v jednotlivých štátoch tvorí len najmenšiu časť národného majetku, jako na pr. vo Francúzsku len 65 millionov, tedy ani nie celé 3% a v ostatných krajinách ešte menej. Uhrnný majetok všetkých zmienených 19 štátov páči sa na 1475 miliárdov a 700 millionov frankov.

Právo chrápať. K policajnému sudcovi v severoamerickom meste New-Yersey prišli obyvatelia jedného veľkého domu s ponosou, že jeden tam bývajúci človek od svojho uloženia sa na odpočinok tak silno chrápe, že nemôžu ani na chvíľku oka zažmúriť. Obžalovaný sa bráni tým, že chrápe mimo svojho vedomia a že od neho nemôžu žiadať, aby nespál pre susedov celú noc. Sudca potriasal dlho hlavou, nenašiel v zákonníku paragrafu, dľa ktorého by bol mohol chrápajúceho človeka potrestať. Preto teda žalobu odmietnul a obžalovaného vážne napomenul, aby sa polepšil.

Oprava. Minule sme boli sdělili dľa „Fely. Hiradó“, že manželka Ondreja Fizela v Sučanoch zomrela následkom surového zachádzania svojho manžela. Teraz sa oznamuje, že nešťastná žena nie následkom brutálnosti svojho manžela, lež zomrela následkom choroby tak zv. „derme“, čo dosvedčuje lekárske svedectvo.

KU OBRÁZKU.

Koronácia dňa 8. júna roku 1867.

V stredu, dňa 8. júna bude tomu práve 31 rokov, čo sa veľké dielo vyrovnania a pomerenia národa uhorského s panovníkom spečatilo korunovaním Franca Jozefa I. za nášho kráľa uhorského. Tým bol položený závoj na udalosti minulých rokov a od tých čias ani to najmenej nenarušilo dobrý pomer medzi panovníkom a národom. Od 8. júna r. 1867 počína sa Uhorsku nová doba, jeho preporodenie a že sa to stalo v prospech Uhorska, dokazuje to rýchly vývin pokroku a vzdelanosti na každom poli, tak že Uhorsko behom tak krátkeho času vyšvihlo sa do radu moderných štátov. Uhorský národ podal pekný dôkaz svojej úcty a oddanosti naproti panovníkovi vtedy, keď pred šiestimi rokami veľmi okázale zasvätil 25ročnú pamiatku korunácie a jeho veličenstvo kráľ pri každej príležitosti dal výraz svojej spokojnosti a úprimnej lásky naproti svojmu národu. Daj Bože, aby národ uhorský ešte dlhé roky mohol vidieť na tróne sv. Štefana slávne panujúceho kráľa Franca Jozefa I.

Náš obrázok predstavuje ten okamih, keď predseda ministerský gróf Julius Andrassy čo zástupca palatína a knieža-primas Ján Simor kladú korunu sv. Štefana na hlavu Franca Jozefa.

K OBVESELENIU.

Aj tak je zle, aj tak je zle.

Prvá žena: Veru som ja nešťastná žena, susedka. Keď sa mi muž opije, na druhý deň ho ledva vzkriesim, natoľko je dobitý.

Druhá žena: A jak nešťastná som ja, milá susedka! Keď sa môj muž opije, na druhý deň som ja — celá dobitá.

Keď sostarneme.

Jeden gazda oddal na svoje staré dni celý svoj majetok synovi a vymenil si len zaopatrenie do smrti.

Raz ho jeho známy postretol a pýtal sa ho jako sa syn o nebo stará.

— Tak, ako keby ja bol jeho dieťaťom! — odpovedal skormútený starec.

Bola by mu tesná

Tlstý stretol chudého a povedal mu:
„Vo vašej koži by nerád byť.“

„A prečo?“ zarazil sa tenký, mysiac, že dakde dačo vyvedol a že ho čaká trest.

„Ach, nuž bola by mi tesná!“ odpovedal tlstý.

Otázka.

Žena: Sľúbil si mi, že naše manželstvo bude ne-
bom, a teraz mi nechceš dať ani na hodvabné šaty.

Muž: Na čo že sú ti v nebi hodvabné šaty?

Prosíme pozor dať.

V Uhorsku veľmi je rozšírené v obchode závratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona“, ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, závratníkom trochu na prsty klepol, všemožnými figlami napodobňujú ju a podvadzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona“, proti tomu osvedčujem sa, že v Uhorsku nadržim ani jednatefa ani podomníka. Opravdovú kosu „sv. Antona“ len u mňa možno dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria týmto dotieravým odpredavačom zriedkavými ľahkými výrazmi vychválených kôs. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhoveľa žiadostiam kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznání pôvod je ten, že je ona trváca, ani prítvrdá, ani primáká neni a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, ponač následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosa.

Vefa gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazí. Pri kose «sv. Antona» nemôže sa to stať, ponač ona už vo vykovanom a vyprohovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom ostrení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosíť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosi „Svätého Antona.“

Cena kusu:	zl.	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	kr.
Zdĺžka centimetov:		70	75	80	85	90	95	100	

Amerganský kosový kameň (oslička) je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornó-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky «sv. Antona» po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kôs franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričíni.

Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa len vtedy je opravdová, jestli na stupni je mój ochranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: Ocelová kosa «sv. Antona» Sohra.

Obrázkové cenníky zašlem zdarma.

(15—9).

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 3. júna.									
Obilie	Jakosť dia hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77—81	—	—	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3775.—	3825.—
pešťianska	77—81	13.15	13.50	Uhorská zlatá renta 4%	121.00	121.50	Pešť. uh. kupec. b.	1422.—	1422.—
stolnobebradská	77—81	13.40	13.70	Uhorské korunová renta 4%	99.00	99.40	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8150.—	8200.—
Raž (lito)	79—72	9.10	9.20	Uhorské regálové úpisy 4 1/2%	100.95	101.70	Salgó-tarjánska baňa na uhlie	620.—	622.00
Jačmen na krm.	60—62	—	—	Uhorské premiové úpisy	—	98.75	Záložné listy.		
na palku	62—64	—	—	Uhorská tiskovo-segedínska po- lička 4%	139.20	140.20	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	97.75	98.57
na várku	64—66	—	—	Uhorská žel. poľička 4 1/2% v zl. vyvážkové úpisy 4 1/2%	119.00	120.00	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.00	101.00
Ovov.	39—41	7.60	7.90	Spoločná poľička v bež. penia- zoch 4 1/2%	97.75	—	Uh. úver. ústavu s prímou 4%	—	—
Kukurica	73	5.60	5.65	Žreby.			Peniaze.		
Prosó	—	—	—	Spolku „Jó ziv“	3.70	3.90	Cisársky dukát	5.69	5.74
Repica	—	—	—	Uhorského „červeného križa“	8.00	8.50	Dvadsať-frankovník	9.54	9.58
Dateľinové semá, luc.	—	35.—	38.—	Rakúskeho	20.25	20.75	Nemecká ríšska marka	58.85	59.05
červené	—	23.—	25.—	Razilika	6.10	6.50	Striebro	—	—
Svinská masť pešťianska	—	64.50	65.50						
vidiecka	—	—	—						

Dačou cis. a kráľ. dvornej knihtlačiarne Viktora Hornyánskeho v Budapešti.